

IN MEMORIAM

СТАНИСЛАВ–РАКО ВУЈОШЕВИЋ

14. X 1929 – 22. I 1987.

Када се буде изучавала организација и развитак музејског рада и организација музејске службе у Црној Гори после другог свјетског рата незаобилазно ће бити име СТАНИСЛАВА, познатијег под именом РАКА, ВУЈОШЕВИЋА. По завршетку филозофског факултета Рако је скоро 20 година радио у Музејима у Цетињу. А оно што је урадио као директор Музеја у Цетињу сврстава га у најужи круг заслужних за организацију Музеја и музеологије у Цетињу, па и у Црној Гори.

Рако се родио у Предишу – Бјелице (14. X 1929). Основну школу и гимназију завршио је у Цетињу. После хапшења због Информбироа и прекида студија на Медицинском факултету у Сарајеву службовао је у

здравственим и банкарским установама у Цетињу (1952–1960). Након тога завршио је Филозофски факултет групу за историју у Београду. Од 1963. до краја 1980. године био је директор Музеја у Цетињу. То је и вријеме његове најплодније дјелатности на пољу музеологије. У циљу оспособљавања за свестрани рад за организацију музејске службе РАКО је

уписао енергичан и са природним организационим смислом, са великим еланом, вољом и умјешношћу пришао је сређивању, прикупљању, музејској обради, смјештају и заштити непроцењивог културног богатства Црне Горе које се чува у Цетињу и цетињским музејима. Као основно полазиште за успјешан и сигуран рад обезбједио је добре смјештајне услове за музејске експонате. Заложиио се за пријем и школовање младих кадрова. Исто тако је организовао научне и стручне разговоре из области музеологије. Полазећи од чињенице да музејски предмети нијесу само експонати за гледање већ и за изучавање покренуо је часопис **Гласник Цетињских музеја** (1968), чији је био главни и одговорни удредник првих пет година. Када је ријеч о музејима у Црној Гори, првенствено о раду на отварању Историјског музеја Црне Горе, треба рећи да је био организатор заједничког разговора изучавалаца прошлости Црне Горе. Приликом тих разговора он је изложио основну концепцију будућег Историјског музеја Црне Горе, чије отварање није доживио.

Рако је објавио 38 стручних радова, првенствено из културне прошлости Црне Горе. Објављивао је у часописима (Годишњак поморског музеја у Котору, Гласник цетињских музеја, Старине Црне Горе), у ревијама (Овдје, Сусрети) и листовима (Побједа, Политика). Написао је више предговора за водиче и каталоге изложби. Објављивао је и у публикацијама Унеска на француском и посебно на чешком језику.

Од 1981. године Рако је био члан Пословодног одбора Републичког фонда за обнову и изградњу подручја пострадалих у великом земљотресу 1979. године у Црној Гори. Као познавалац културно-историјских споменика руководио је њиховом обновом.

Краткотрајна болест и прерана смрт учинили су да остане неколико значајних Ракових рукописа необјављено. Међу најважнијим су: Развој музејске мисли и музеја у Црној Гори, Судбина наше културне баштине, Цетињски манастир – генеза градње, и други. Очекивати је да ће и ове и друге Ракове необјављене радове објавити Музеји у Цетињу, ако не посебно а оно у **Гласнику цетињских музеја**.

Посљедњих година живота Рако је био ангажован на Лексикону културно-историјских споменика Црне Горе, чији је рад организовао Историјски институт Црне Горе.

Посебно је велика Ракова заслуга на организовању музејске службе у Црној Гори. Посебно треба истаћи његов рад на организацији комплетне музејске службе, сталних и повремених музејских изложби, заштити музејских експоната, формирању музејске документације, организацији информативне дјелатности и активном учешћу у струковним организацијама.

Поред **Гласника цетињских музеја**, Рако је покренуо и издавање тромјесечног информативног **Билтена музеја**. Оно што је од посебног значаја за историју културе јесте Раково покретање едиције **Култур-**

но-историјско наслеђе Црне Горе, из које су за његовог живота изашле три књиге (Ђ. Петровић, **Ваневропско оружје у цетињским музејима**, Д. Бојанић, **Турске војне заставе у историјским музејима на Цетињу**, и М. Јовићевић, **Црногорска одликовања**).

Као врсни стручњак Рако је био предсједник Музејског друштва Црне Горе, предсједник Савеза друштава музејских радника Југославије, члан Југословенске комисије Унеска и члан Одбора за издавачку дјелатност, члан Савјета музеја револуције народа и народности Југославије, члан Републичког комитета за образовање, науку и културу Црне Горе, члан Одбора за заштиту споменика културе Црногорске академије наука и умјетности, члан Комисије ЦК СКЈ за идејна питања у култури, члан Редакције Лексикона културно-историјског споменика Црне Горе, члан Савјета Историјског музеја Црне Горе и других савјета и одбора.

Рако је својски помагао у организовању завичајних музеја у Црној Гори. Био је консултант за сталну поставку Завичајног музеја у Никшићу. Помагао је организацију културних установа у Иванграду и Плаву. Био је члан групе за адаптацију и ревитализацију цетињског Манастира и формирање црквеног музеја.

За предани рад у музејској струци добио је неколико највиших стручних признања: **Повељу** Савеза друштава музејских радника Југославије, **Повељу** Савеза друштава конзерватора Југославије, **Захвалницу** Међурепубличког координационог одбора за међународну културну и просвјетну сарадњу.

У току двадесетпетогодишњег рада у култури, посебно у области музеологије, Рако је учинио колико и један музеј. Будућа монографија о њему биће преглед његових разноврсних стручно-научних и организаторских активности на пољу музеологије у Црној Гори.

Оно по чему је Рако остао у незаборавним сјећањима савременика јесте његово поштење и његова човјечност. Красиле су га све људске врлине, почев од врлог сина, њежног супруга и стаменог пријатеља. Но га је једном срео и са њим разговарао желио је да га и други пут сретне.

Јован Р. Бојовић